

Sygn. akt III AUa 1290/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SO del. do SA Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2017 r. w Lublinie

sprawy H. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 30 września 2016 r. sygn. akt VIII U 1716/15

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że początkową datę prawa do emerytury ustala na dzień(...);

II. nie obciąża H. P. kosztami postępowania apelacyjnego.

Jacek Chaciński Małgorzata Pasek Barbara Hejwowska

Sygn. akt III AUa 1290/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 września 2016 roku, sygn.. akt VIII U 1716/15, Sąd Okręgowy w Lublinie, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu sprawy H. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B. o prawo do emerytury w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił H. P. prawo do emerytury od dnia(...), w punkcie II zasądził do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz H. P. kwotę 180,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (wyrok k. 36 a.s.).

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Decyzją z dnia 22 września 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił H. P. prawa do emerytury wcześniejszej, przyznawanej z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy nie ustalił żadnych okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych, ponieważ wnioskodawczyni nie przedłożyła środka dowodowego na taką okoliczność. Jednocześnie Zakład uwzględnił pozostałe przesłanki niezbędne do uzyskania wcześniejszej emerytury, a staż sumaryczny został ustalony na 20 lat, 9 miesięcy i 28 dni.

H. P. wniosła odwołanie od powyższej decyzji. Domagała się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do emerytury, a ponadto o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni od organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawczyni w okresie od dnia 1 lipca 1975 roku do dnia 30 listopada 1991 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w warunkach szczególnych w (...) Zakładach (...) jako montażysta obuwia. W związku z likwidacją zakładu nie ma obecnie możliwości wydania stosowanego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, jednak taką okoliczność mogą potwierdzić wskazani świadkowie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, że H. P. urodziła się w dniu (...). W dniu 1 września 1973 roku zawarła z Zakładami (...) w C. umowę, na podstawie której zakład pracy zobowiązał się do jej szkolenia poprzez naukę zawodu. Na tej podstawie w okresie od dnia 1 września 1973 roku do dnia 14 lipca 1975 roku odbyła szkolenie w zawodzie obuwnika montażysty. W dniu 14 lipca 1975 roku złożyła egzamin z zakresu programu odbytego szkolenia przez Zakładową Komisję Kwalifikacyjną, uzyskując ocenę dobrą. W pierwszym roku nauki praca wykonywana była 2 dni w tygodniu, natomiast w drugim roku 3 dni.

W dniu 13 sierpnia 1975 roku wnioskodawczyni zawarła z powyższym zakładem pracy umowę o pracę. Została zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku montażysty od dnia 19 sierpnia 1975 roku. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 30 listopada 1991 roku.

Podczas zatrudnienia w (...) Zakładach (...) wnioskodawczyni pracowała przy drasaniu, które polegało na ścieraniu łożysk na brzegach cholewek, w celu zapewnienia lepszej przyczepności podeszwy oraz lepszego wchłaniania kleju. Czynność ta wykonywana była na specjalnej maszynie – drasarce w ten sposób, że wnioskodawczyni trzymała w ręku skórzaną cholewkę na kopycie, a następnie drasała dookoła jej brzeg. Był to proces wykonywany na początku cyklu produkcji obuwia. W hali montażowej znajdowało się łącznie 5 taśm produkcyjnych. Przy jednej taśmie pracowało ponad 60 osób, przy czym 3 osoby odpowiadały za proces drasania. Drasanie było również główną czynnością, jaką wykonywała wnioskodawczyni. Sporadycznie, w ramach zastępstwa za innych pracowników, zajmowała się innymi obowiązkami, jednak zawsze prace te wiązały się z produkcją i montażem obuwia. Prace w zastępstwie dotyczyły powlekania spodów obuwniczych klejem bądź nakładaniem podeszwy.

Wszystkie stanowiska pracy związanej z produkcją obuwia znajdowały się na jednej hali. Pracownicy narażeni byli na hałas oraz wysokie temperatury. Ponadto wystawieni byli na oddziaływanie oparów kleju, w tym podczas jego podgrzewania, a także na pył, który wytwarzany był podczas drasania. Na hali nie było klimatyzacji.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumentację zgromadzoną przed organem rentowym i przed Sądem, a także w oparciu o zeznania wnioskodawcy oraz świadków. Zarówno zeznania, jak i dowody z dokumentów (w tym akta osobowe) zostały uznane za wiarygodne.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. Przytaczając treść art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887, tekst jedn. ze zm.) oraz na treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w

sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43) wskazał, że w sprawie bezspornym jest, że wnioskodawczyni ukończyła wymagany wiek 55 lat, legitymuje się co najmniej 20-letnim łącznym stażem pracy, a także wniosła o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Warunkiem, którego nie spełniła według organu rentowego, było nieudowodnienie co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. W postępowaniu przed organem rentowym nie przedłożyła bowiem żadnych świadectw wykonywania pracy w takich warunkach.

Sąd I instancji, powołując się na orzecznictwo wskazał, że brak świadectwa pracy w szczególnych warunkach nie powoduje negatywnych konsekwencji dla pracownika w sytuacji, gdy innymi sposobami wykaże, że faktycznie świadczył pracę w szczególnych warunkach. Tym samym na podstawie uznanych za wiarygodne zeznań świadków oraz dokumentacji osobowej Sąd Okręgowy uznał za udowodnione, że H. P. w spornym okresie, tj. od dnia 19 sierpnia 1975 roku do dnia 30 listopada 1991 roku była zatrudniona w (...) Zakładach (...) w C., gdzie na stanowisku obuwnika wykonywała prace w warunkach szczególnych wymienione w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, Dziale VII, dotyczącym prac w przemyśle lekkim, poz. 14 „Prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego”. Jednocześnie stanowisko wnioskodawczyni jest wymienione w załączniku nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego nr 7 z dnia 7 lipca 1987 roku w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego (Dz. Urz. MG z 1987 r., nr 4, poz. 7), w dziale VII, poz. 14, pkt 1 „obuwnik – montażysta, formowacz, szwacz (przy ścieraniu, ścienianiu i szlifowaniu elementów wyrobów)” oraz pkt 2 „obuwnik – montażysta, formowacz, szwacz (przy nanoszeniu kleju i sklejanie elementów wyrobów z użyciem klejów toksycznych)”.

Sąd Okręgowy uznał iż do okresu pracy w warunkach szczególnych nie może jednak zostać uznany okres pobierania nauki zawodu w szkole przyzakładowej od dnia 1 września 1973 roku do dnia 14 lipca 1975 roku. Praca wówczas wykonywana nie miała bowiem charakteru stałego oraz pełnego wymiaru czasowego. Jak wskazała wnioskodawczyni, pracowała wówczas 2, bądź 3 dni w tygodniu. Tym samym Sąd ostatecznie ustalił, że staż pracy w warunkach szczególnych dla wnioskodawczyni wyniósł 16 lat, 3 miesiące i 12 dni. Z związku z tym spełniła wszystkie warunki do przyznania jej prawa do emerytury w oparciu o przepis art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy zmienił zatem zaskarżoną decyzję i zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej przyznał H. P. prawo do emerytury od dnia(...).

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490; ze zm.) w brzmieniu ustanowionym rozporządzeniem zmieniającym z dnia 29 lipca 2015 roku (Dz. U. z 2015 r., poz. 1078). Zgodnie z § 11 ust. 2 powyższego rozporządzenia stawki minimalne w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego wynoszą 180 zł. Tym samym zasadne było zasądzenie kosztów procesu w tej kwocie (uzasadnienie – k. 40-47 a,s.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając go w części ustalającej H. P. prawo do emerytury za okres sprzed dnia(...), zarzucając mu w tym zakresie naruszenie art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887 tekst jedn. ze zm.) poprzez jego błędne zastosowanie w sprawie polegające na przyznaniu wnioskodawczyni prawa do emerytury za okres sprzed złożeniem przez wnioskodawczynię wniosku o przeniesienie środków z OFE.

Mając na uwadze tak skonstruowany zarzut organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie H. P. prawa do emerytury od dnia (...), zamiast od dnia 1 września 2015 roku, o zasądzenie od wnioskodawczyni zwrotu kosztów procesu za drugą instancję według norm przepisanych, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego (apelacja – k. 52 a.s.).

W odpowiedzi na apelację H. P. wniosła o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych (odpowiedź na apelację – k. 58 a.s.).

Sąd Apelacyjny w Lublinie zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna, a jej uwzględnienie skutkuje zmianą wyroku Sądu Okręgowego w punkcie I poprzez ustalenie daty początkowej prawa do emerytury na dzień (...).

Na wstępie rozważań Sąd wskazuje, że podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, który w toku postępowania rozpatrywał okoliczność wykonywania przez wnioskodawczynię pracy w warunkach szczególnych. Również w apelacji organ rentowy przyznał, że stan faktyczny w sprawie nie jest sporny pomiędzy stronami.

Apelujący słusznie jednak podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego poprzez przyznanie przez Sąd Okręgowy emerytury od dnia wcześniejszego, niż dzień spełnienia wszystkich warunków nabycia prawa do świadczenia. Organ rentowy wskazał naruszenie art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W pierwszej kolejności należy jednak przypomnieć treść art. 184 ustawy emerytalnej, który stał się podstawą przyznania emerytury w niniejszej sprawie. Zgodnie z ustępem 1 tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto w świetle art. 184 ust. 2 cytowanej ustawy emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Tym samym dla nabycia prawa do emerytury konieczne jest spełnienie wszystkich powyższych przesłanek, w tym przesłanki o której mowa w art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej.

W dalszej kolejności należy powołać się na treść art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej, który stanowi, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa (wyjątek przewidziany w art. 100 ust. 2 nie będzie miał zastosowania w niniejszej sprawie).

Wskazany przez apelującego organ rentowy art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej odnosi się natomiast do kwestii wypłaty świadczenia. Zgodnie z nim świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

A zatem, jak wprost wynika z powyższych regulacji, wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury wcześniejszej z dniem spełnienia wszystkich przesłanek, tj. z dniem(...). Wymagany wiek 55 lat osiągnęła w dniu (...), legitymuje się co najmniej 20-letnim stażem pracy oraz udowodniła co najmniej 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych. Natomiast składając wniosek o emeryturę z dniem(...)jednocześnie, jako członek otwartego funduszu emerytalnego, wniosła o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa. Istotnie, jak wskazała wnioskodawczyni, do apelacji nie dołączono dokumentu na potwierdzenie tej okoliczności, bowiem takim potwierdzeniem jest sam wniosek o emeryturę. Ubezpieczona złożyła go w części II, w punkcie 3, znajdującym się na 3 stronie wniosku (k. 2 a.e.). W zgromadzonym materiale dowodowym nie znajduje się informacja, jakoby H. P. składała taki wniosek we wcześniejszym terminie.

Jak zatem wynika z powyższego, wszystkie niezbędne przesłanki do przyznania prawa do świadczenia zostały spełnione w dniu(...), tj. w dniu złożenia wniosku o emeryturę. Tym samym Sąd Apelacyjny w punkcie I sentencji zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że początkową datę prawa do emerytury ustalił na dzień(...).

W punkcie II wyroku Sąd Apelacyjny nie obciążył H. P. kosztami postępowania apelacyjnego. Takie rozstrzygnięcie znajduje uzasadnienie w treści art. 102 kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Wskazane w powyższym przepisie szczególnie uzasadnione wypadki są związane z przebiegiem postępowania, charakterem dochodzonego roszczenia, jego znaczeniem dla strony, przedawnieniem roszczenia oraz subiektywnym przekonaniem o zasadności roszczenia wspartym na obiektywnych podstawach (wyrok SA w Szczecinie z dnia 9 czerwca 2016 roku, III ACa 88/16, LEGALIS nr 1508850).

Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę, że wnioskodawczyni jest emerytką, a organ rentowy zakwestionował datę początkową przyznanego wyrokiem Sądu I instancji świadczenia. Ponadto miała obiektywne podstawy do twierdzeń, że emerytura powinna zostać przyznana od dnia 1 września 2016 roku. Wynika to bowiem z zaskarżonego wyroku, natomiast należy mieć na względzie, że w toku całego postępowania przed Sądem Okręgowym wnioskodawczyni nie wskazywała daty początkowej przyznania emerytury. Ta kwestia została ustalona dopiero w wyroku z dnia 30 września 2016 roku. Z tych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie II wyroku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 386 § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.